

ARCHÍV MINISTERSTVA VNÚTRA SSR

B 8

Inv. jedn.: _____

60

FOND: Správa ZNB hl.mesta Bratislavy a Zs kraja
Správa ŠtB BRATISLAVA

Sign.: Aktivizácia náboženského života v Západoslovenskom
kraji
- správa

1966

Počet listov: _____

Nevyberajte spisy z obalu!

Neporušujte poradie spisov!

Nepíšte na spisy!

Z P R Á V A

o pokusoch aktivizácie náboženského života v Západoslovenskom kraji

V súvislosti s obrodným procesom u nás i cirkevná hierarchia v Západoslovenskom kraji začala aktivizovať náboženský život a najmä rím. kat. klérus v súčinnosti s konaním koncilu v Ríme zvlášť začal vyvíjať náboženskú aktivitu. Začalo to predovšetkým nedovoleným dopravovaním rôznej náboženskej literatúry z kapitalistického zahraničia, získavaním veriacich, aby dávali svoje deti na vyučovanie náboženstva a v nie poslednom rade výstavbou nových kostolov v novovybudovaných sídliskách.

Koncom roku 1965 a začiatkom t.r. boli pracovníkmi KS MV Bratislava a pracovníkmi niektorých OO MV v Západoslovenskom kraji prevedené pohovory s viacerými rím. kat. kňazmi, ktorí prostredníctvom rím. kat. farára Gotharda RICHTERA z Lipska - NDR dopravovali a potom rozširovali náboženskú literatúru z kapitalistického zahraničia. Účelom pohovorov bolo zamedziť nedovolenému dopravovaniu a rozširovaniu náboženskej literatúry do ČSSR. Pohovory splnili svoj účel, lebo doposiaľ nebolo zistené, že by osoba - kňaz s ktorou bol prevedený pohovor i naďalej túto činnosť prevádzala.

Sú však aj naďalej zisťované ojedinelé prípady dopravovania náboženskej literatúry a to ako jednotlivými kňazmi, tak aj veriacimi. Ako napríklad rím. kat. farár Štefan Zoltán TÓTH z obce Obid, okres Nové Zámky, dostáva dosť pravidelne náboženskú literatúru z Rakúska a NSR a to cestou rím. kat. farárov Gastona BECSE, Kalmana KAJARA a ďalších z Maďarska, ktorí často prichádzajú v rámci turistiky do ČSSR.

- 2 -

Správca rím. kat. fary z Podunajských Biskupíc a profesor na CMBF v Bratislave Karol HORVÁTH, správca fary vo Vajke, okres Dunajská Streda, Július KOLLER, správca fary v Šamoríne, okres Dunajská Streda, Alexander BARCSEK a rím. kat. farár z Hurbenova, okres Komárno Vojtech SZÜCS, taktiež dostávajú náboženskú literatúru prostredníctvom niekoľkých rím. kat. farárov z MĽR.

Správca rím. kat. fary v Čate, okres Levice, Róbert RAFESBERGER sa sám vyjadril, že si zadovážuje rôzne liturgické knihy priamo z Ríma a to cestou rím. kat. farára z Budapešti Františka PACIFIKA.

Ďalej náboženskú literatúru do Západoslovenského kraja doprevujú vizoví cudzinci a to Anna SLOBODOVÁ, rehoľnica - križiarka z Viedne, prináša literatúru pre rím. kat. kaplána Františka OČENÁŠA zo Šurian, Ján HRNČIAR, člen rehole verbistov v Rakúsku, pomerne pravidelne zasiela rôznymi cestami náboženskú literatúru pre potreby rehoľníkov v Západoslovenskom kraji, dr. Peter BOLECH, člen rehole kamiliánov z Viedne sa už niekoľkokrát pokúšal u kňazov v Bratislave získať adresy, na ktoré by mohol zasielať náboženskú literatúru.

Dopravovaním náboženskej literatúry sa zaoberajú aj niektorí veriaci, ako napríklad členka tretieho rádu Mária BUBLÍKOVÁ zo Skalice, bola koncom roku 1965 na súkromnej návšteve svojho brata v USA. Tam prišla do styku s tamojšími členmi tretieho rádu, od ktorých priniesla rôzne náboženské časopisy v ktorých boli články ostro zamerané proti nášmu zriadeniu. BUBLÍKOVÁ tieto časopisy rozširovala vo svojom okolí.

Bývalý funkcionár rehole verbistov Peter LAJCHA, t.č. zamestnaný ako kurič v Kovospracujúcom podniku mesta Bratislavy v poslednej dobe obdržal doposiaľ nezistenou cestou katechizmus z Francie, ktorý preložil do slovenčiny a rozširuje ho medzi veriacimi.

Správca nemocnice v Bratislave na Krásnej Hôrke Štefan MASLENA, člen KSS z Bratislavy, bol začiatkom januára t.r. na turistickom zájazde v Taliansku. Tam prišiel do styku s viacerými emigrantmi - kňazmi, od ktorých obdržal rôznu závadnú náboženskú literatúru, ktorú sa snažil dopraviť do ČSSR. Pri návrate a prevádzaní colnej dopravnej kontroly na pohraničnom prechode v Dev. M. Vsi mu bola táto literatúra zabavená.

Mária VAGOVIČOVÁ z Dechtíc, okres Trnava, sa taktiež pokúsila preniesť závadnú náboženskú literatúru z Talianska, ktorú obdržala od svojho syna VAGOVIČA, ktorý sa t.č. nachádza ako kňaz vo Vatikáne.

Značnú časť náboženskej literatúry dopravili do ČSSR i biskupi, ktorí sa zúčastňovali koncilových jednaní v Ríme a určité náboženské materiály im dochádzajú z Vatikánu aj t.č., ktoré rozširujú medzi rím. kat. kňazmi. Ako sa sám biskup dr. LAZÍK vyjadril, že chce docieľiť toho, aby v krátkej budúcnosti každý kňaz mal u seba všetkých 16 koncilových dekrétov a konštitúcií pre vlastné štúdium a aby tieto dekréty uplatňovali v praktickom náboženskom živote.

Literatúra, najmä po rím. kat. cirkvi je zo zahraničia zasielaná v českom a slovenskom jazyku a tlačaná v Ústave Cyrila a Metoda v Ríme, kde za týmto účelom je vybudované veľké vydavateľstvo a prakticky sústredená všetká tlač pre ČSSR. Ďalšie takéto strediská odkiaľ je zasielaná literatúra sú napríklad Medzinárodná charita vo Viedni a Generálny inšpektorát saleziánov v Turíne. Okrem toho sú vybudované vhodné strediská i v NDR ako napríklad Gustav - adolfský spolok, Cirkevné nakladateľstvo v Lipsku, ktoré sa zaoberá zasielaním literatúry do ČSSR a podobne.

Náboženská ideológia je k nám prenášaná nielen náboženskou literatúrou, ale aj a to najmä vysielaním Vatikánskeho rozhlasu. Tak napríklad ako bolo zistené, rím. kat. farári Vojtech PÁČKA z Horného Trhovišťa, Emil KAMOLY

z Bukovej, okres Trnava, Martin HREČA a Vladimír FILO z Trnavy a ďalší, bedlivo sledujú Vatikánsky rozhlas, niektoré state nahrávajú na magnetofónové pásky a tieto potom rozširujú a sami sa podľa nich orientujú. Ako sa vyjadrili Vatikánsky rozhlas vo svojich reláciach pripomína a trvá na tom, aby jeho koncilové konštitúcie a dekréty boli plnené do poslednej litery. Emil KAMODY sa zvlášť zasaďuje o to, aby tieto konštitúcie a dekréty boli plnené a hovorí, že je treba prebúdzat náboženský život aj u niektorých kňazov, ktorí majú vlažný postoj k cirkvi.

Emil KAMODY je zvlášť zarytým nepriateľom nášho zriadenia, očakáva jeho skorý zvrät a sám píše obsiahle vývody zamerané proti nášmu zriadeniu. Zatiaľ napísal dva zväzky z ktorých jeden má názov "sociálna filozofia a spoločenská etika". Tieto materiály hodlá vydať po zvrate nášho zriadenia.

Ako bolo zistené biskup dr. Eduard NECSEY v súvislosti s vyučovaním náboženstva na školách dáva neoficiálne inštrukcie kňazom a to v tom smere, aby tam kde štátna správa robí ťažkosti, rodičia podávali sťažnosti na štátne úrady a dožadovali sa nápravy. Ako príklad uvádza Bratislavu a Trenčín, kde vraj rodičia svojím zásahom presadili vyučovanie náboženstva, hoci toto sa v Bratislave a v Trenčíne už dlhší čas nevyučovalo.

V marci t.r. sa biskup dr. NECSEY stretol s generálnym vikárom Jánom PASTOROM z Nitry, pred ktorým ostro vystupoval proti tomu, že sa štátne orgány miešajú do cirkevných záležitostí a do právomoci ordinárov. Ďalej sa rozčuloval, že vraj neexistuje taký zákon, ktorý by štát opravňoval, aby mal na biskupekom úrade svojho splnomocnenca a preto vraj štát zasahuje do cirkevných záležitostí protizákonne a keď to napôjde ináč, tak si podá sťažnosť generálnemu prokurátorovi.

Aj niektorí veriaci vyvíjajú veľkú náboženskú aktivitu ako napríklad MUDr. Silvester KRČMERY, t.č. zamestnaný ako lekár na KÚNZ v Podunajských Biskupiciach, bytom Bratislava, navštevuje niektorých rím. kat. kňazov v Bratislave a týchto prehovára, aby išli za predsedom vlády ČSSR a u tohto sa dožadovali väčšej náboženskej slobody a taktiež, aby sa zasadzovali o výstavbu nových kostolov v novovybudovaných sídliskách.

MUDr. KRČMERY bol v minulosti odsúdený v súvislosti s katolíckou akciou a teraz - ako sa sám vyjadril naďalej vyvíja činnosť v intenciách katolíckej akcie, pre ktorú sú v Bratislave vhodné podmienky. Podľa neho sú utvorené dve skupiny, z ktorých jednu reprezentuje on a druhu profesorka Mária PECIKOVÁ, t.č. v invalidite, z Bratislavy, ktorá však prejavuje konzervatívnejšie názory.

Vladimír JUKL z Bratislavy, taktiež v minulosti odsúdený v súvislosti s katolíckou akciou, napísal dr. LAZÍKOV list v ktorom ho žiada, aby v Bratislave boli časove pozmenené bohoslužby a to skoršie ráno a neskoršie večer. Navrhuje, aby sa ráno bohoslužby konali o 5.00 hod. a večer, najmä v letných mesiacoch o 20.00 hod. Zdôvodňuje to tým, že napríklad značná časť veriacich dochádza do práce ráno na 6.00 hod. a preto keď sú aj bohoslužby o tomto čase, nemôžu sa týchto zúčastňovať. Doslovne píše: "Myslím, že je smutný a zahanbujúci stav, keď veriaci sa nemôžu zúčastniť svätej omše iba pre pohodlnosť kňazov alebo kostolníkov, ktorým sa nechce vstať ráno o hodinu skôr, alebo ak musia veriaci prijať telo kristovo neliturgicky pred svätou omšou a odísť v polovine svätej omše". A ďalej na záver uvádza: "Bohoslužby v bratislavských kostoloch by sa dali zdokonaľiť po viacerých stránkach, ale obmedzil som sa na túto jednu, ktorú považujem za najnalichavejšiu".

Pokiaľ ide o výstavbu kostolov, najmä v novovybudovaných sídliskách v poslednej dobe bolo zistené, že biskup dr. LAZÍK vyvíja veľké úsilie, aby dosiahol výstavbu kostolov v novovybudovaných sídliskách v Bratislave ako sú Trávniky, Ostriedky a najmä na Štrkovci. Za týmto účelom robí nátlak na rím. kat. kanonika MOGYORCŠIHO z blumentálskeho kostola v Bratislave a nabáda v tomto smere i ďalších bratislavských kňazov, aby získavali za túto myšlienku veriacich, pomocou ktorých by sa potom výstavba kostolov presadila.

Výstavby alebo rozšírenia kostolov sa domáhajú aj veriaci mimo Bratislavy. Tak napríklad v obci Dubodiel, filiálka Veľká Hradná, okres Trenčín, veriaci sa dožadujú rozšírenia tamojšieho kostola. Za týmto účelom koncom roka 1965 na verejnom zhromaždení si zvolili 4 členný výbor, skladajúci sa z týchto členov: Jozef MASÁR, trektorista, Jozef KONTA, člen JRD, Pavel GUŇOVSKÝ, robotník a Rehor JBŽÍK, úradník, ktorých splnomocnili vyjednávať o štátnymi úradmi. Doposiaľ nechali vypracovať projekt a rozpočet, ktorý so žiadosťou zaslali na KNV Bratislava. Predseda a tajomník ONV tejto obce žiadosť odporučili.

Taktiež veriaci z obce Mikulášov, okres Senica si podali žiadosť o výstavbu kaplnky. ONV v Senici im žiadosť bola zamietnutá a preto predseda MNV z Mikulášove Ján CIGÁNEK išiel v tejto záležitosti za biskupom dr. LAZÍKOM, ktorý ho však neprijal a odkázal ho na svojho tajomníka Maleca. MALEC k tejto záležitosti nezejal žiadne stanovisko a odvolal sa na uznesenie Rady ONV.

Po návrate z Trnavy CIGÁNEK zvolal všetkých veriacich a informoval ich o jednaní na biskupskom úrade v Trnave. Na záver veriacim povedal, že namiesto kaplnky postavia kultúrny dom, ktorým im bude slúžiť i na odbehovovanie pobožností.

- 7 -

Živý záujem medzi rím. kat. duchovenstvom vyvolala zpráva uverejnená v našej tlači o tom, že poľský episkopát nepozval čs. biskupov na oslavy 1 000 výročia vzniku poľského štátu a cirkvi. Duchovenstvo si túto záležitosť overovalo priamo u biskupov dr. LAZÍKA a NECSEY-ho, ktorí sa neustále snažili vysvetlovať, že zpráva ktorá bola zverejnená v tlači je mylná, ničím nepodložená, nakoľko oni dostali normálne písomne pozvanie od poľských biskupov ešte počas ich pobytu vo Vatikáne, na ktorom boli podpísaní biskupi a kardinál Wyszynski. Túto okolnosť vraj potvrdil i vatikánsky rozhlas, že nie je pravdou to, čo uverejnila naše tlač, ba naopak poľskí biskupi si prajú účasť čs. biskupov na oslavách v Poľsku.

V tejto súvislosti prejavili svoje názory i niektorí rím. kat. farári ako napríklad Vojtech PRENNER z Nových Zámkov sa vyjadril, že v ČSSR sú len traja biskupi, ktorých uznáva Vatikán. V MĽR, že je tiež podobná situácia a preto ako čs. tak aj maďarskí biskupi neboli pozvaní na oslavy do Poľska. Zdôvodňoval to tým, že keby títo boli pozvaní, prišli by na oslavy i ďalší biskupi Vatikánom neuznávaní a obhajovali by politiku, ktorú si Vatikán nepreje.

Július KAJTÁR, bývalý jezuita, t.č. vo výrobe, bytom v [redacted], ospravedlňoval činnosť poľských biskupov v Ríme, pričom tvrdil, že to bol len zdvorilostný akt a pozvánka zo západného Nemecka k častejším a priateľským besedám v mierovom duchu, obdobne ako to majú protestantské cirkvy oboch štátov už dlhšiu dobu.

Rím. kat. farár Ignác HAVRAN z Hlohovca, okres Trnava, k oslavám v Poľsku sa vyjadril, že na tieto mal pricestovať aj pápež, avšak teraz sa rozhodol do Poľska necestovať, nakoľko je vraj toho názoru, že jeho návšteva v Poľsku by narobila viac škody ako osuhu pre cirkev, lebo súčasný vzťah poľskej vlády k cirkvi nie je priaznivý.

- 8 -

V súčasnej dobe sa situácia okolo osláv v Poľsku ukludňuje, lebo ako bolo zistené pápež skutočne na oslavy do Poľska nepríde a preto sa i čs. biskupi rozhodli, že na oslavy do Poľska nepôjdu ani oni. Osláv sa budú zúčastniť len ojedinelí kňazi a to neoficiálne v rámci turistiky.

Zpravu predkladám pre Vašu informáciu.